

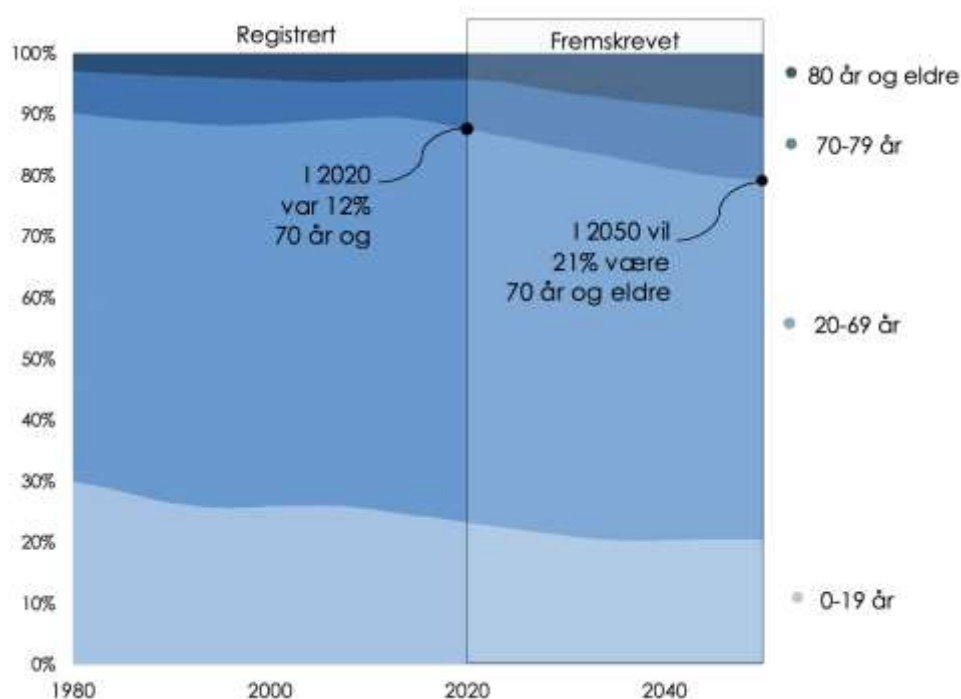
NyAnalyse-notat, oktober 2023

Verdien av økt yrkesaktivitet med ett år for seniorer i Norge

EN ALDRENDE BEFOLKNING

Befolkningsframskrivingene til SSB viser en stadig aldrende befolkning. De eldre i samfunnet vil utgjøre en betydelig større andel enn tidligere. Som følge av dette vil også forsørgerbyrden øke nokså dramatisk fremover. Det vil igjen legge press på helsevesenet, og medføre at det trolig vil mangle arbeidskraft i store deler av samfunnet i nær fremtid.

FIGUR 1 BEFOLKNINGSFRAMSKRIVINGER

Kilde: SSB (2022) 10211: Alders- og kjønnsfordeling i hele befolkningen 1846 – 2022

Figur 1 gir en oversikt over befolkningsandeler etter alder, og er delt inn i fire grupper. Tallene er fra SSB, med registrert befolkning fra 1980 til 2020 og framskrivninger fra 2021 til 2050. Andelen 70 år og eldre vil utgjøre en mye større del av befolkningen fremover. I 2020 utgjorde personer over 70 år 12 prosent av befolkningen, og denne andelen vil øke til hele 21 prosent i 2050.

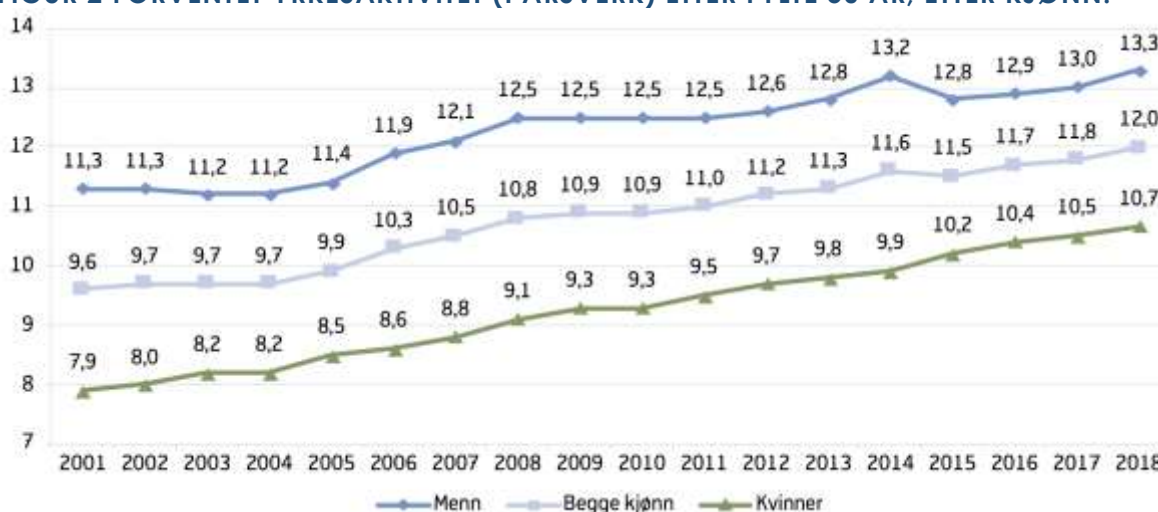
Økt yrkesaktivitet vil derfor bli enda viktigere enn før. Både fordi man som samfunn kan levere gode velferdstjenester og også ha nok tilgjengelig arbeidskraft i privat sektor. Det er også en egenverdi for veldig mange mennesker å ha tilknytning til arbeidslivet lenger, hvis man er frisk nok til det.

FORVENTET YRKESAKTIVITET ETTER FYLTE 50 ÅR

For å vurdere økningen i verdien av økt yrkesaktivitet, baserer analysen seg på NAVs beregninger for forventet yrkesaktivitet etter fylte 50 år. Dette bygger på data for de som fylte 50 år i 2013, og det forventes at de vil være i arbeid i gjennomsnitt i 11,3 år. Ved å se på denne gruppen, konkluderer vi med at økt yrkesaktivitet i form av ett ekstra arbeidsår tilsvarer en økning på omtrent 8,8 prosent i arbeidsinnsatsen.

Figuren under fra NAV viser at forventet yrkesaktivitet har en økende trend fra 2001 til 2018. Etter at delmål 3 i IA-avtalen ble nådd i 2018 (?) er det ikke lenger et konkret mål for seniorers yrkesdeltagelse. Det kan være uheldig ifm. politisk oppmerksomhet og holdninger rundt seniorpolitikk samlet sett. NyAnalyse har derfor oppdatert beregningene fra 2017-rapporten i dette notatet.

FIGUR 2 FORVENTET YRKESAKTIVITET (I ÅRSVERK) ETTER FYLTE 50 ÅR, ETTER KJØNN.

Kilde: NAV (Arbeid og Velferd, 02/2019)

I tillegg til å vurdere veksten i yrkesaktivitet, inkluderer analysen også beregninger for antall årsverk innenfor aldersgruppen 50-74 år. Dette beregnes ved å finne gjennomsnittlig stillingsprosent for denne aldersgruppen, hvor dataene for gjennomførte arbeidstimer er hentet fra microdata.no¹.

TABELL 1 GJENNOMSNTTLIG STILLINGSPROSENT I GRUPPEN 50-74 ÅR

Gjennomførte arbeidstimer per uke 50-74 år (Vektet gjennomsnitt)	34
Omgjort til årsverk (antar 47 arbeidsuker)	1598
Årsverk tilsvarende fulltid (47 uker*37,5 timer)	1763
Gjennomsnittlig stillingsprosent	90,6 %

¹ Microdata er en plattform for selvbetjent tilgang til detaljert registerdata. For mer informasjon se <https://www.microdata.no>

Kilde: Microdata.no | NyAnalyse, anslag er vektet på andel sysselsatte i de ulike aldersgruppene.

Tabell 1 illustrerer at den gjennomsnittlige stillingsprosenten for aldersgruppen 50-74 år er anslått til å være 90,6 prosent. Dette beregnes ved å ta et vektet gjennomsnitt av antall arbeidstimer som gjennomføres per uke for denne aldersgruppen. Selv om de yngre medlemmene i gruppen har en høyere arbeidsprosent enn de eldre, blir dette vektet slik at gjennomsnittet blir 90,6 prosent.

VERDIEN AV ETT ÅR LENGER I ARBEID

Tabell 2 presenterer den potensielle verdiskapingen som følge av at personer i alderen 50 år står i gjennomsnitt ett år lenger i arbeid. Basert på NAVs prognose om en gjennomsnittlig yrkesaktivitet på 11,3 år etter fylte femti, kan dette indikere en vekst i yrkesaktivitet på hele 8,85 prosent for seniorer. Veksten og antall sysselsatte i aldersgruppen 50-74 år, justert for deltidsarbeid, er benyttet i beregningen for ekstra årsverk. De «nye» årsverkene utgjorde hele 71 860, og er deretter blitt multiplisert med gjennomsnittslønn for personer over 60 år. Dette for å estimere den potensielle verdiskapingen ved forlengelse av yrkesaktiviteten. Da finner vi nærmere 47 mrd. kroner i økt verdiskaping for samfunnet.

TABELL 2 SAMFUNNSØKONOMISK GEVINST VED ØKT YRKESAKTIVITET (2022)

Sysselsatte 50-74 år	896 180
Korrigert for mer deltid	90,6 %
Antall årsverk beregnet	811 940
Årslønn for personer 60-74 år 2022, vektet gjennomsnitt heltidsekvivalent.	652 330
Forventet yrkesaktivitet etter 50 år, antall år (2013)	11,3
Vekst i yrkesaktivitet ved å jobbe ett år lenger (1/11,3 årsverk)	8,85 %
Beregnet: Økt antall årsverk seniorer	71 860
Verdiskaping = samfunnsøkonomisk gevinst ved økt yrkesaktivitet årlig	46 874 469 800
	46,9 mrd. kr.

Kilde: Microdata | NAV | NyAnalyse

Hovedfunn fra oppdatert analyse:

En økt yrkesaktivitet med ett år ekstra tilsvarer samlet sett nærmere 72 000 ekstra årsverk og hele 47 milliarder kroner i samfunnsøkonomisk gevinst.

Vi har benyttet gjennomsnittlig årslønn for personer over seksti år (2022). Dersom vi i stedet hadde benyttet medianinntekten for disse, omtrent 580 000 kroner i 2022, ville dette tilsvart en verdiskaping som var noe lavere, på omtrent 41,6 milliarder kroner.

ØKTE SKATTEINNTEKTER I TILLEGG

Økt yrkesaktivitet fra seniorer vil også føre til økte skatteinntekter til staten ved arbeid sammenliknet med pensjon.

Siden det er mye usikkerhet knyttet til skatt har analysen benyttet to alternativer. Der alternativ A har gjennomsnittlig lønn og pensjon, mens i alternativ to er disse noe høyere. Det er kun benyttet skatt på inntekt og pensjon ettersom andre skatter som for eksempel formuesskatt ikke vil endres dersom man går av med pensjon. I tillegg er det eiendoms-skatt i flere kommuner, og moms på kjøp av varer og tjenester. Disse er ikke inkludert her, selv om personer i arbeid trolig har høyere forbruk (i Norge) enn pensjonister.

TABELL 3 SKATTEINNTEKTER SOM FØLGE AV AT PERSONER I ALDEREN 50-74 ÅR STÅR ETT ÅR LENGER I ARBEID (AVRUNDET)

Alternativ	Antall ekstra årsverk	Skatt på inntekt per årsverk	Skatt på inntekt totalt	Pensjon	Skatt på pensjon per årsverk	Skatt på pensjon totalt	Økte skatteinntekter (differanse)
A	71 860	174 600	12,5 mrd.	270 000	18 200	1,3 mrd.	11,2 mrd.
B	71 860	209 900	15,1 mrd.	320 000	42 100	3,0 mrd.	12,1 mrd.

Kilde: NAV | Microdata | Skatteetaten | NyAnalyse

På inntekt for yrkesaktiv senior er det benyttet 650 000 kroner i årslønn i jobb (i alternativ A), og noe høyere med 730 000 kroner (i alternativ B over).

Hovedfunn for skatteinntekter ved ett år lenger for seniorer:

Analysen foran anslår at den økte yrkesaktiviteten vil kunne generere 71 860 årsverk.

Dette tilsvarer hele 11,2 til 12,1 milliarder kroner ekstra i skatteinntekter for AS Norge årlig.

En slik skatteinntekt kan finansiere en viktig del av offentlig sektor og velferden vår.